

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

طراحی و اعتباریابی پرسشنامه کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به فشارخون

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی PhD

اساتید راهنما

خانم دکتر ناهید دهقان نیری

خانم دکتر مریم اسماعیلی

استاد مشاور

خانم دکتر مهوش صلصالی

نگارنده

افضل شمسی

سال ۱۳۹۵

طراحی و اعتباریابی پرسشنامه کیفیت زندگی بیماران مبتلا به فشارخون

چکیده:

مقدمه و هدف: فشارخون بالا، یکی از چالش‌های بهداشت عمومی در سطح جهان است. فشارخون بالا با سیر مزمن و پیش‌رونده خود و کاستی‌هایی که در توانایی‌های فرد ایجاد می‌کند، کیفیت زندگی بیماران را تحت تاثیر قرار می‌دهد. اعضای گروه درمان برای ارزیابی این اثرات، نیاز به پرسشنامه‌ای معتبر و پایا دارند. پرسشنامه‌های مرتبط با کیفیت زندگی اکثراً عمومی طراحی شده‌اند که قادر به ارزیابی تاثیر بیماری فشارخون در زندگی بیمار و ارائه یک پروتکل درمانی بر اساس ادراک خود فرد از وضعیت سلامت عمومی‌اش نمی‌باشد. از آنجا که کیفیت زندگی مفهوم و سازه‌ای است که تحت تاثیر زمینه و بافت فرهنگی، اجتماعی قرار دارد بنابراین پرسشنامه‌های طراحی شده در سایر کشورها که بافت فرهنگی متفاوتی با ایران دارند، در بیماران مبتلا به فشارخون ایرانی قابل استفاده نمی‌باشد. از طرف دیگر تاکنون پرسشنامه‌ای برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به فشارخون با توجه به بافت فرهنگ ایرانی تدوین نشده است. لذا پژوهش حاضر با هدف طراحی و اعتباریابی پرسشنامه کیفیت زندگی بیماران مبتلا به فشارخون انجام شد.

روش کار: مطالعه حاضر، یک مطالعه ترکیبی متوالی اکتشافی در قالب طراحی پرسشنامه است که در دو بخش کیفی و کمی در سال ۹۵-۱۳۹۴ در استان تهران انجام شد. این مطالعه با بخش کیفی شروع و با بخش کمی پیگیری گردید. در بخش کیفی ۲۷ بیمار مبتلا به پرفشاری‌خون مراجعه کننده به مراکز درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران با روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف انتخاب شدند و با آنها مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته عمیق انجام گرفت. مصاحبه با مشارکت کنندگان تا اشباع داده‌ها ادامه یافت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوی قراردادی انجام شد. از نتایج بخش کیفی ابتدا تعریف کیفیت زندگی بیماران مبتلا به فشارخون و ابعاد آن استخراج و در ادامه برای ساخت گویه‌ها استفاده شد. سپس با مطالعه ابزارهای موجود، استخر گویه‌ها تکمیل گردید. در بخش دوم مطالعه، ویژگی‌های اعتباریابی پرسشنامه با استفاده از روایی صوری، محتوا، سازه و هم‌چنین پایایی با روش‌های همسانی درونی و ثبات مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: بر اساس نتایج بخش کیفی، مفهوم کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به فشارخون تعریف شد. کیفیت زندگی مفهوم و سازه‌ای چندبعدی است. این مفهوم ماحصل ادراک فرد (بیمار) از وضعیت زندگی خود و متاثر از سیطره بیماری فشارخون (شامل جسمی، روان‌شناختی، اجتماعی و خانوادگی)، تاثیر

دارودرمانی و رویارویی با بیماری فشارخون است. کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به فشارخون در بستر علایم و نشانه‌های فشارخون، عوارض متعاقب فشارخون، رویکردهای سازگارانه (نظیر اتکاء به خانواده، اصلاح رفتارهای سبک زندگی، اصلاح نگرش به بیماری، معنویت گرایی) و هم‌چنین سهل انگاری و بی‌توجهی (نظیر بی‌توجهی خانواده و ضعف در کنترل فردی) بروز می‌نماید. در صورت عدم کنترل فشارخون پیامدهای منفی در کیفیت زندگی بیماران از جمله اختلال در فعالیت‌های طبیعی روزمره، مشکلات رفاهی، اختلال در روابط بین فردی، و سایر مشکلات فردی نظیر عوارض بیماری، احساسات و عواطف منفی ایجاد می‌شود. هم‌چنین در صورت کنترل با مصرف داروهای ضدفشارخون پیامدهای مثبتی در کیفیت زندگی از جمله احساس رضایت و احساس کنترل بیماری در فرد ایجاد می‌شود. هم‌چنین براساس نتایج بخش کیفی مطالعه، ۱۰۵ گویه استخراج و چهار گویه نیز از مرور ابزارها به استخر گویه‌ها اضافه شد. فرم اولیه پرسشنامه با ۵۵ گویه آماده گردید. در بخش دوم مطالعه، پس از طی فرایند اعتباریابی (روایی و پایایی)، پرسشنامه‌ای با ۴۲ گویه حاصل شد. نتیجه تحلیل عامل اکتشافی، بیانگر وجود سه عامل شامل سیطره بیماری، رویارویی با بیماری و تطابق با دارودرمانی بود که در مجموع ۵۵/۶۵ درصد از واریانس کل را تبیین کردند. آلفا کرونباخ برای سه عامل و کل پرسشنامه به ترتیب، ۰/۹۳، ۰/۸۲، ۰/۸۴، و ۰/۹۱ بود. ضریب همبستگی دورن طبقه‌ای در دو بار اجرای پرسشنامه نیز ۰/۹۱ بود.

نتیجه‌گیری: مطالعه حاضر، یک پرسشنامه خودگزارشی برای کیفیت زندگی بیماران مبتلا به فشارخون معرفی می‌کند. این پرسشنامه بر اساس مفهوم کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به فشارخون در متن فرهنگ ایرانی طراحی شده است. نتایج این مطالعه نشان داد پرسشنامه ۴۳ گویه‌ای کیفیت زندگی بیماران مبتلا به فشارخون از روایی و پایایی قابل قبول برخوردار است. بنابراین می‌تواند جهت مقاصد آموزشی، پژوهشی و درمانی در نظر گرفته شود.

کلمات کلیدی: پرفشاری خون؛ اعتباریابی؛ تحلیل محتوی؛ طراحی پرسشنامه

**Tehran University of Medical Science
School of Nursing and Midwifery**

Development and Validation of the quality of life questionnaire in the patients with hypertension

**A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for Doctor of Philosophy
(PhD) Degree**

**Supervisor:
Dr. Nahid Dehghan Nayeri
Dr. Maryam Esmaeili**

**Advisor:
Dr. Mahvash Salsali**

Afzal Shamsi

2017

Abstract

Background and objective: High blood pressure is a public health challenge in the world. High blood pressure is a chronic and progressive and shortcomings in the abilities of the person are created, affecting the quality of life of patients. Members of health to assess the effects of treatment need to have a valid and reliable questionnaire. General quality of life questionnaires are designed mostly. They are not able to assess the effects of blood pressure in patients' lives and cannot be a treatment protocol based on self-perceived general health status of its offer. Since the concept of quality of life and structures that affect cultural context, are social. The questionnaire was designed so that the texture of different cultures in other countries Iran, therefore, cannot be used in patients with hypertension in Iran. On the other hand, so far questionnaire to measure quality of life in patients with hypertension has not been developed according to the Iranian context. This study aimed to development and validation of the quality of life questionnaire in the patients with hypertension.

Methods: This study, an exploratory study consecutive combination is in the form of questionnaire design in both qualitative and quantitative in Tehran at 20015-16 years. This qualitative study began and was followed by a quantitative section. 27 patients with hypertension in quality centers affiliated to Tehran University of Medical Sciences were selected based on sampling and in-depth semi-structured interviews were conducted with them. Interviews with participants continued until data saturation. Data analysis was performed using content analysis. The results of the qualitative part of the definition of quality of life in patients with hypertension and its dimensions, and went on to make the items were used. In the second part of the study, Validation feature uses face validity, content, structure and also the reliability of the method was evaluated by internal consistency and stability.

Findings: The results of the qualitative part, the concept of quality of life in patients with hypertension were defined. Quality of life is a multidimensional concept and structure. This concept is the result of perception (the patient) control of their lives and affected by hypertension (including physical, psychological, social and familial), the effect of the medication and dealing with high blood pressure. Quality of life in patients with hypertension in the context of signs and symptoms of hypertension, blood pressure complications, adaptive approaches (such as relying on family, lifestyle behaviors, correct attitude toward the disease, spirituality) as well as negligence and neglect (including without the family and weaknesses in individual control) occur. In the absence of blood pressure control negative consequences on quality of life, including disruption of normal activities, welfare problems, difficulties with interpersonal relationships, and other personal problems such as complications of the disease, caused negative emotions. Also, if you control with antihypertensive drugs with positive implications for quality of life, including a sense of satisfaction and sense of control illness is created. Also, based on the results of the qualitative part, 105 items of review tools to extract and four items were added to the pool of items. The basic form questionnaire with 55 items was prepared. In the second part of the study, after going through the validation process (validity and reliability), A questionnaire with 42 items was created. As a result of exploratory factor analysis indicated three factors including disease control, fight against the

disease with medication and treatment that a total of 55.65% of the total variance explained. Cornbrash's alpha for the total scale factors, respectively, 0.93, 0.82, 0.84, and 0.91 respectively. The correlation coefficient is performed twice within a class in the questionnaire was 0.91.

Conclusion: This study, a self-report questionnaire for quality of life in patients with hypertension introduces. The questionnaire is based on the concept of quality of life in patients with hypertension has been designed in the context of Iranian culture. The results of this study showed that patients with hypertension quality of life questionnaire of 43 items of validity and reliability are acceptable. So can be used for educational purposes, research and treatment should be considered.

Key words: hypertension; validation; content analysis; questionnaire design